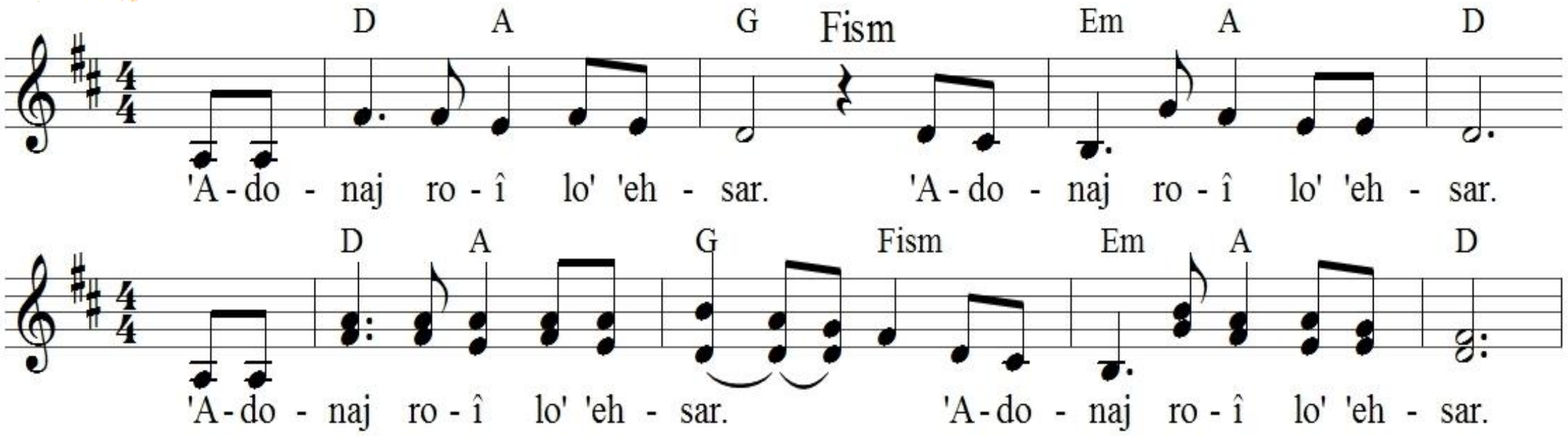
Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
amdg.eu → nastava → FTI

Knjiga Mudrosti

יהוה רעי לא אחסר (Ps 23)

[adonaj ro’i lo ehsar]

Gospodin je pastir moj
ni u čem ja ne oskudijevam

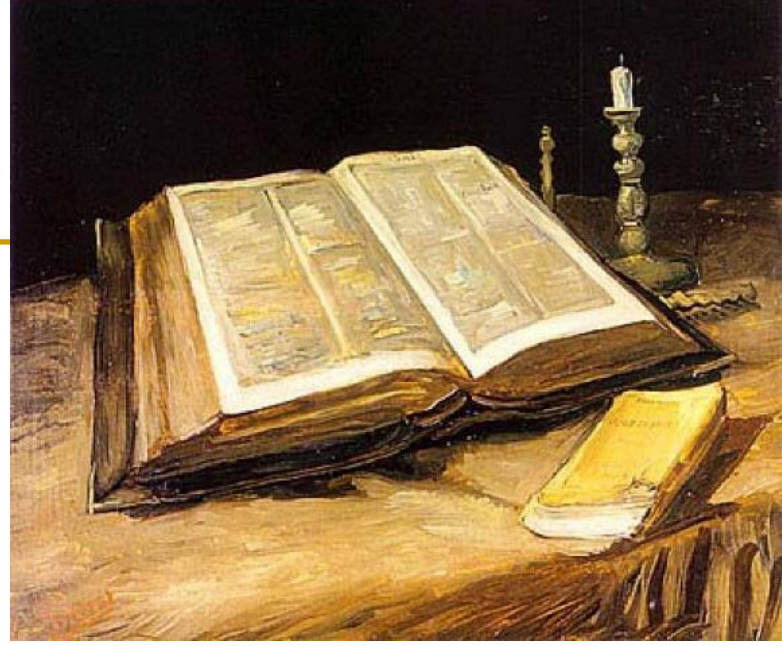
Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
amdg.eu → nastava → FTI

Knjiga Mudrosti

Mudrost Salomonova
na grčkom (LXX)

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
utorkom od 8:15 i srijedom od 10:15,
Dvorana Kolvenbach (P14)

Biblijska egzegeza:

Poučne knjige Staroga zavjeta

Psalmi i Mudrosne knjige –

Poklad biblijske mudrosti u jezgri SZ-a

zimski semestar ak. g. 2026./27.

amdg.eu → nastava → FTI

Mudrost Salomonova

- **Najmlađi spis u SZ, na grčkom, prvi za čitanje SZ**
  - **tekst iz rukopisa (prijepisa), citata, prijevoda**
  - **pjesnički tekst: paralelizam**
  - **poticajni spis – προτρεπτικός**
- **Pouka za život koju mudrac prenosi**
  - **pismoznanac**

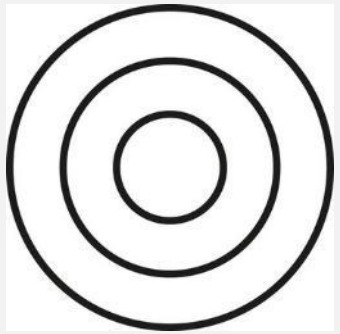

Struktura Knjige Mudrosti

- **Prvi dio: Uvodne postavke 1,1-6,21**
  - **A. pravednost i traženje Boga (1,1-15) + Božji sud (6,1-21)**
    - **B. zlotvori (1,16-2,24; 5,1-23)**
      - **C. pravednici su u Božjoj ruci (c3s)**
- **Drugi dio: Pohvala mudrosti 6,22-11,1**
  - **hvalospjev (6,22-8,21)**
  - **molitva (9,1-18)**
  - **plodovi mudrosti u c10**
- **Treći dio: hvalospjev o Izlasku 11,2-19,22**

Prvi dio knjige (1,1–6,21)

3) 1,1-15: ljubav prema pravednosti
6,1-21: upozorenje na Božji sud

2) 1,16-2,24; 5,1-23
Misli zlotvora

1) c3s
Pravednost – filozofija života

Drevni ateizam i nihilizam

- *Antropologija u* Mudr 2,2.5?
- Čovjek "slučajnik" (2,2)
- Smrt je kraj (2,1.5)
  - *Smisao života prema* 2,6-9?
- Uživanje sadašnjih dobara
  - *Pogled na pravednika u* 2,10.19:
- Potlačimo (KS), zlostavljajmo! (v10)
- Iskušajmo! (v19)
  - *Optužba u* 2,13.16.18:
  - Govori da je sin Božji
- Dozivatelji smrti (1,16) usp. 2,20
- Pravednika osuditi na smrt (2,20)

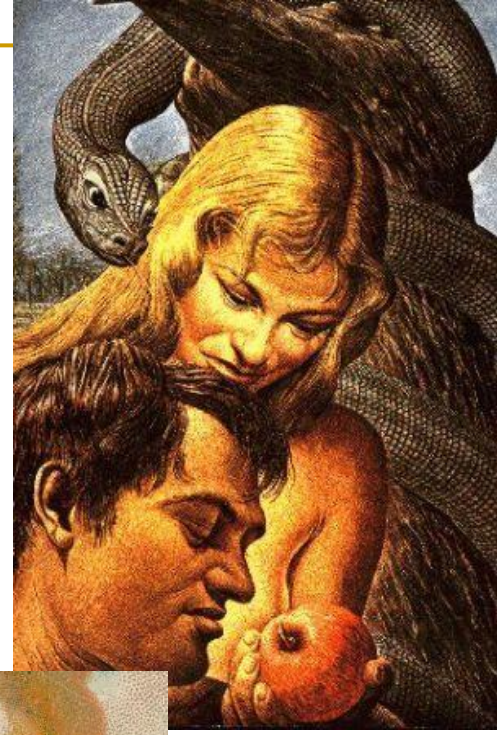
Pouka

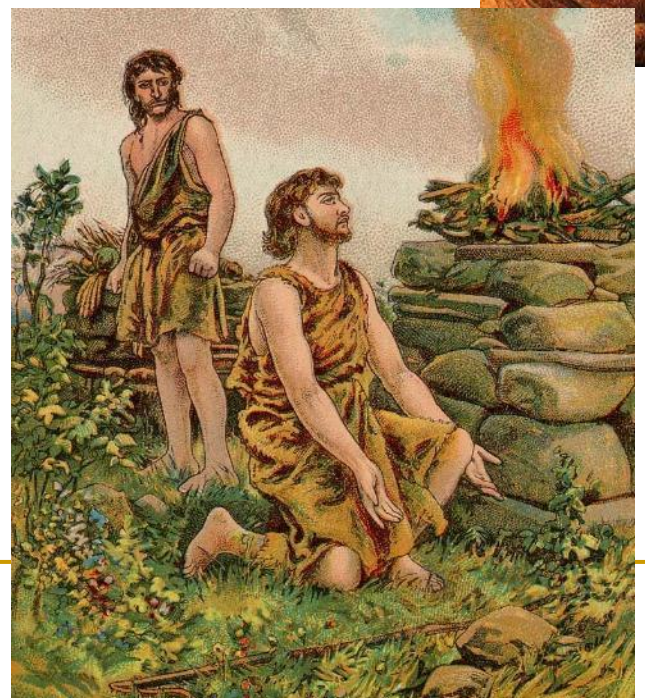
- *Kome upućena?* Mudr 1,1; 6,1.9.21
- Suci (1,1); kraljevi (6,1); vladari (6,9.21)
- "Moje riječi" (6,9.11.25) – Čije: 7,1
- Smrtnik (7,1), poznat po 7,7; 8,21:
- Molitva za mudrost (7,7; 8,21 usp. c9; 1 Kr 3,9)
  - *Rezultati u* 7,11:
- Dobio i sve ostalo (usp. 1 Kr 3,13)
  - *Pristup Bogu?* (1,1)
- "Promišljajte, tražite" (1,1)
  - *Uloga Duha* (1,5.7; 7,7)?
- Duh pouke παιδεία (1,5) ~ Tora
  - ⇔ prijevara, ludost, nepravda (1,5)
- Duh Gospodnji drži sve (1,7)
- Duh mudrosti (7,7)

Život ili smrt

- *Što je važno kod čovjeka* (Mudr 1,6-11)?
- **Riječi, govor**
  - *Svrha stvorenja u* 1,12-16:
- **Život ζωή**
  - *Odakle smrt* (2,24)?
- **sotonska zavist (2,24) usp. Post 3s**
- **zmija i Kajin**
  - *Besmrtni objekt ljubavi prema* 1,1.15?
- **Pravednost δικαιοσύνη**
  - *Susret sa suprotnim stavom* 2,1-20
- **Nihilistička zajednica (dijaloški navod)**
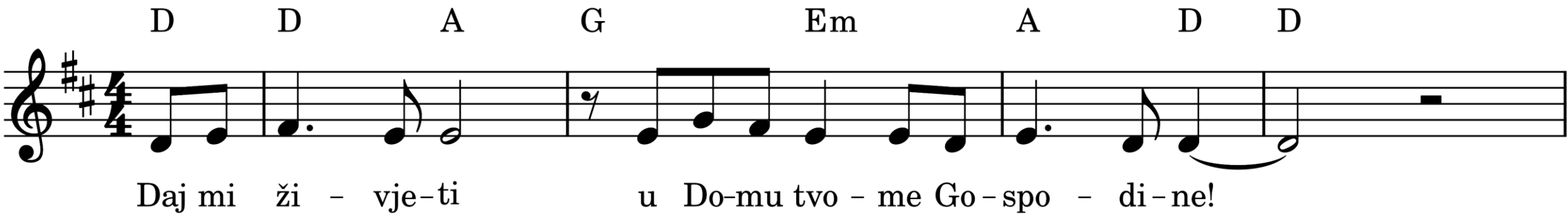

Ateisti, nihilisti na sudu

- *Novi susret s pravednikom, u strahu* (Mudr 5,2):
- raskajana, tjeskobna zajednica (5,3)
  - *Njihova obilježja* (5,4-13): v4-6.8?
- uvid u vlastitu ludost (5,4)
- pravednik Sin Božji (5,5) = narod (18,13)
  - "Nije im sunce ogranulo" (5,6) (usp. Post 28,11; 32,32)
- kakva nam korist? (5,8)
  - *Prolaznost zloće u* Mudr 5,10-12:
- trag lađe (v10)
- …ptičjega leta (v11)
- …strijele (v12)

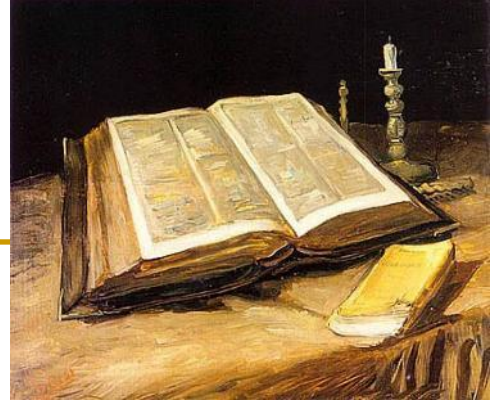

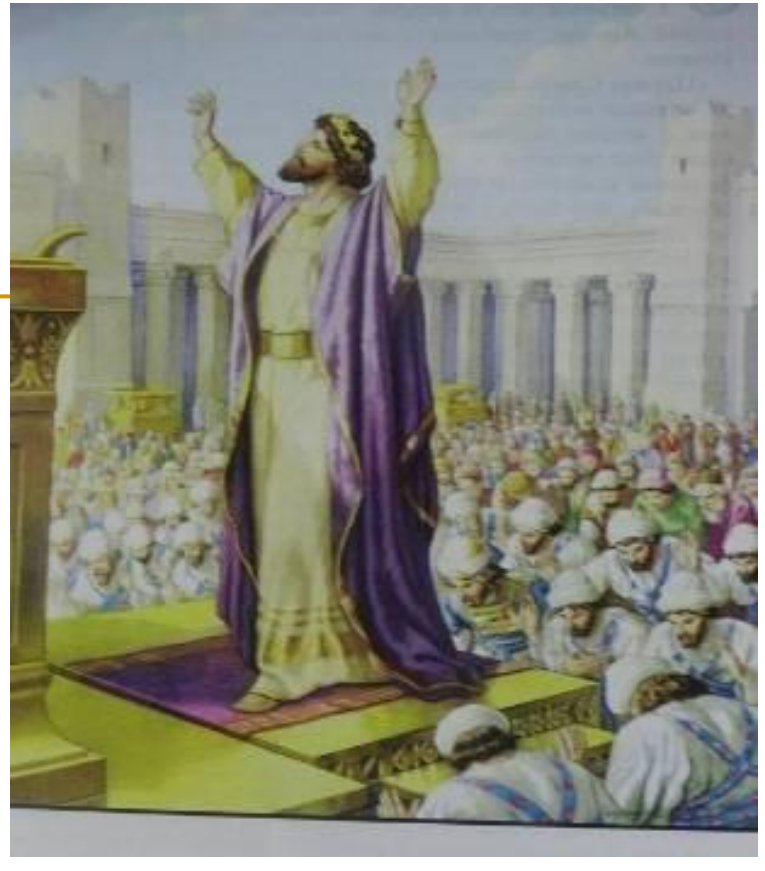
Daj mi življeti (Ps 27)

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije, ECTS 6
amdg.eu → nastava → FTI

Salomon razgovara s Bogom

Velika molitva u *Knjizi Mudrosti* (Mudr 9,1 i dalje)

Molitva za mudrost

- *Smisao čovjekova života u* Mudr 9,2s (Post 1,26.28)?
- **Upravljati *u svetosti i pravednosti* (9,3)**
  - *Čija molitva* (9,7s)?
- **Kralj i sudac (7)**
  - ⇦ “suci zemaljski” (1,1)
- **Graditelj Hrama (8)**
  - *Sveto znanje u* 9,9.10.18:
- **Što je *milo* u Božjim očima (9,9)**
  - **Bogu *milo* (9,10.18) – ἀρεστόν**
  - *Kome upućena molitva* (14,3)?
- **“Oče” πάτερ (14,3)**

Dokle seže molitva?
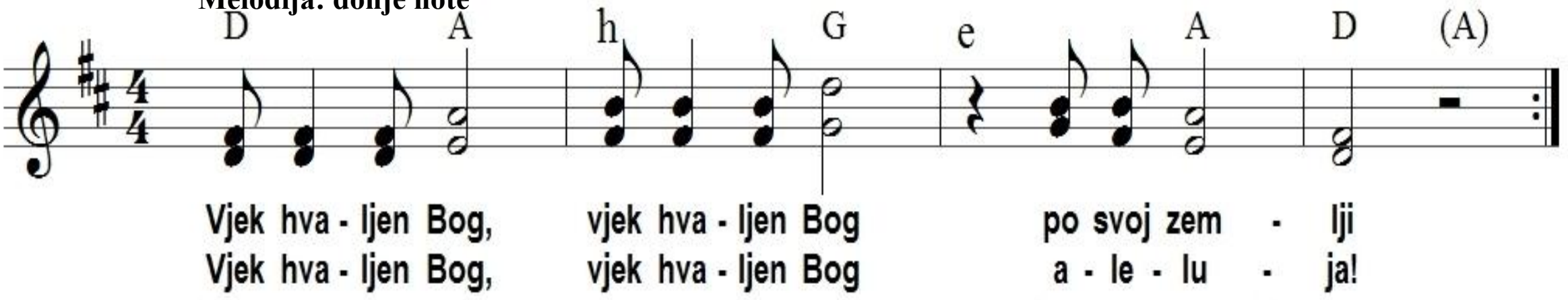
- Mudr 10,20; 11,4.26; 14,5.6; 15,1; 16,12; 17,1; 18,15; 19,9.22

- *Tvoje* sveto ime (10,20)
- *Tebe* prizvali (11,4)
- Sve je *tvoje*, ljubitelju života (11,26)
- *Tvoja* mudrost (14,5); *tvoja* ruka (6)
- Ti, svime milostivo *upravljaš* (15,1)
- *Tvoja* riječ liječi sve (16,12)
- *Tvoji* sudovi (17,1)
- *Tvoja* svemoguća riječ (18,15)
- Slaviti *tebe*, izbavitelja (19,9)
- *(Ti)* si uzvisio i pomogao (19,22 – kraj knjige)

Vijek hvaljen Bog (Ps 87)

Melodija: donje note

Velika molitva

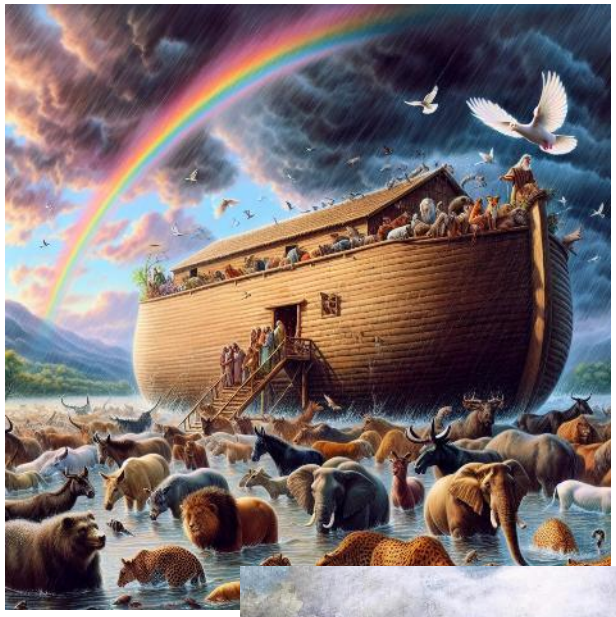
- **Nije individualistička, nego posrednička, zagovornička (9,1; 12,18.22; 15,1s; 18,8):**

- **Bog otaca *naših* (9,1)**
- **Upravljaš *nama* (12,18)**
- ***Nas* koriš (12,22)**
- **Bože *naš* (15,1) *tvoji* smo (2)**
- **Proslavio si nas (18,8)**

Pravednici – suradnici Mudrosti (1)

- Stvoren sâm (Mudr 10,1):
- Adam (1s)
  - Bratoubojica (3):
  - Kajin (3)
- Potop (4), splav (14,6):
- Noa (4; 14,6)
  - Pomućeni narodi (5):
  - Kula babilonska (5)
- Jači od ljubavi prema djetetu (5):
- Abraham i Izak (5)
- Spašen od ognja s neba (6):
- Lot i Sodoma (6-8)
  - Stup od soli (7)

Pravednici – suradnici Mudrosti (2)

- **Bijeg pred bratom (Mudr 10,10):**
- **Jakov (9-12)**
- **“Božje kraljevstvo” – san? (10)**
  - **Lakomac: Laban (11)**
  - **“Žestok boj” – s Bogom? (12)**
- **Prodani pravednik (13):**
- **Josip (13s)**
- **Sluga Gospodnji (10,16); sveti prorok (11,2) – *Izloženi* spašen (18,5 usp. 11,14):**
- **Mojsije**

Krivoboštvo

- = Blud (Mudr 14,12)
- Lažni bogovi u Mudr 13,2:
- Oganj, vjetar, zrak, sazviježđa, voda, zvijezde
- 1. Nastanak *kumira* 13,11-19:
- Neobradivo drvo (13) → objekt molitve (17)
  - Od izrade predmeta (11)
  - Ostaci za vatru (12)
  - Drvo od lađe (14,1)
- 2. *kumiri* (14,15.17) (v. 15-21)
- Lik umrloga djeteta (15)
- Lik vladara (17)
  - U kamenu i drvu (21); ljepota kipa zavodi (20)
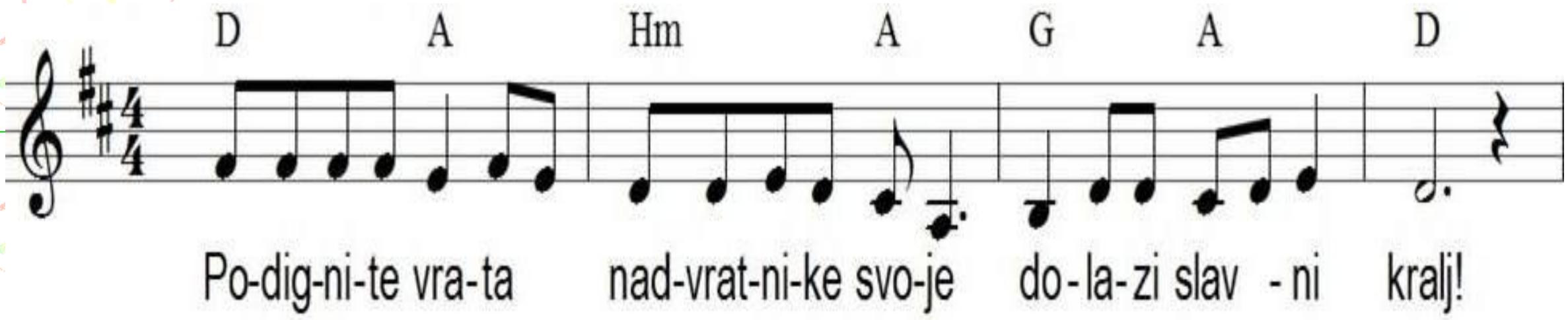

Krivoboštvo: plodovi

- **3. kumiri (Mudr 15,7s):**
- **Lončar umjesto glinene posude (7)**
- **“isprazni, ništavni bog” (8)**
  - ***Motivacija u* 15,12:**
- **zarada**
- ***Plodovi u* 14,22.25s**
- ***Krivoboštvo* zovu mir (14,22)**
- **Ubojstvo, krađa, prijevara… (25)**
- **…preljub, nećudorednost (26).**
  - **Katalog poroka**

  - ***Sažetak (27):***
- **Zlo – krivoboštvo mu je uzrok i svršetak (27)**

Podignite, vrata (Ps 24)

Narod Božji ⇔ protivnici

- Mudrost odgoja
- Sveti puk, rod besprijekoran (10,15)
- *Djeca Božja* (12,7)
  - Tvoji sinovi (12,19.21; 16,10)
    Tvoja djeca (12,20; 19,6)
- Tvoji *sveti* (18,1.9)
- Djeca svetaca (18,5)
- Djeca pravednika (18,9)
- Tvoj narod (18,7; 19,5)
- "Izraelci" = αὐτοί – ovi (19,2.16)

- Bezbožnici (10,6; 11,9; 17,2)
- Neprijatelji (11,3.5.8; 16,4 18,7)
- "Egipćani" = ἐκεῖνοι – oni (18,1.4)
- Dušmani (16,8)
- Tlačitelji (16,4)
- Grešnici (19,1)

Plodonosna kazna

- 1. Kazna protivniku, poziv Izraelu (18,8):
- "Kazna" ⇔ "proslava" (18,8)
  - Kako Bog postupa (11,10; 11,5;16,2)?
- strahovit kralj ⇔ blago kao otac (11,10)
- "Kazna" ⇔ "dobročinstvo" (11,5.13; 16,2)
- 2. Kušnja, odgoj (11,7s; 16,5s):
- Žeđ → obilje vode (11,7s)
- Zmije (16,5) → spasonosni znak (6)
  - Ozdravljenje daje Bog (7)
  - Božja riječ liječi (12)

Odgoj

- Žeđ narodu Božjem pokazuje kakva je kazna njihovim neprijateljima (11,8) =
- Egipat spoznaje: ono što je njima kazna, Izraelu je dobročinstvo (11,13)
- Izraelu: kušnja je milostivi ukor (11,6)
- ⇔ Egiptu: sud u jarosti (11,6)
- Egiptu nerazumne životinje da spozna kako su ih lažno štovali (11,15; 12,27)
  - = kazna grešniku ono čime griješi (11,16)
- Ontologija: Božje htijenje – opstojnost stvorenja (11,25)
- Bog popustljivošću uči svoj narod čovjekoljublju (12,19)

Spasonosno obraćenje

- *Ruka Gospodnja za koga* (11,13)?
- *Tko spoznaje Boga* (12,27b)?

- **Obraćenje bezbožnika:**
  - **Egipat: „uočili Gospodina” (11,13); „pravi Bog” (12,27)**
    - **usp. Izl 14,25**
- **Nije kao žeđ pravednikâ (11,14b)**
  - **za Bogom? (11,14b)**
  - ***Što Bog daje* (12,19b usp. 11,23)?**
- **Pokajanje za grijehe**
  - ***Kome u* 12,10?**
- **Kanaan**
- **Nisi kaznio grijehe (12,11)**

Čudesa i znaci (8,8; 10,16)

- ***Mudrost*** **ih provela preko Mora (10,18)**
  - **Od mora nastaje put (19,7)**
- **<u>Božji sud – spas ⇔ propast:</u>**
- **Voda iz pećine (11,4) ⇔ rijeka postala krv (6)**
- **Od otrovnica spašeni (16,7.10) ⇔ skakavci i muhe (16,9)**
- **<u>Božji sud – pedagogija:</u>**
- **Egiptu životinje (11,15; 16,1) koje su štovali (11,16; 16,1)**
- **Kanaancima sud malo-pomalo (12,10)**

Kazna ⇔ dobročinstvo

- Egiptu životinje, kukci (16,1) komarci, žabe (19,10) ⇔ Izraelu u 16,2; 19,12?
- prepelice (16,2; 19,12)
- Egiptu tuča (16,16) ⇔ Izraelu u 16,20?
- kruh s neba koji ima svaku slast (16,20)
- Tama (17,2; 18,4) ⇔ u 18,3?
- ognjen stup (18,3)
- Tama – sud nad zločincem (18,4):
  - Noć iz dubine Podzemlja (17,13), teška (20)
  - Strah (17,6-14); užas (18) ⇔ svjetlost Zakona (18,4)
- Pogubitelji pogubljeni (18,5) – *rat Gospodnji*

